

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma 2025-2028, päivitys v. 2026

Terveydensuojelulain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveyshaittoja voi syntyä esimerkiksi talousveden ja uimaveden laadusta, puutteellisesta hygieniasta sekä asuntojen, koulujen ja julkisten tilojen sisäilman laadun seurauksena.

Erilaisista yhteiskunnan toiminnoista peräisin olevien ihmisten terveyteen kohdistuvien haittojen määrä ja merkitys on jatkuvasti lisääntynyt ja niitä tunnistetaan aikaisempaa enemmän. Näiden uhkien ehkäisemiseksi on kaikessa elinympäristöön liittyvässä suunnittelussa ja päätöksenteossa huomioitava terveyteen vaikuttavat seikat.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimessa päätyönään terveydensuojelun valvontaa tekee kahdeksan terveystarkastajaa, lisäksi elintarvikevalvonnan tarkastajat suorittavat kohteissaan talousveden valvontaa terveydensuojelulain nojalla. Terveydensuojelun valvonta on jaettu kahteen tiimiin: huoneistovalvonnan tiimiin ja vesitiimiin.

[Valvontakauden sektorikohtaiset tavoitteet ja painopistealueet](#)

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman teemana kaudelle 2025 – 2028 on vaikuttava valvonta ja ydintehtävät. Teemaa edistetään toteuttamalla yhteisen valvontaohjelman tavoitteita tietoperusteisesta valvonnasta, osaamisesta ja varautumisesta.

Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet ovat

- talousvesivalvonnan uudet sisällöt
- osaaminen ja paikalliset tarpeet viranomaisvalvonnassa
- valmius ja varautuminen terveydensuojelussa.

Liitteessä 2b on suunniteltu ja kuvailtu tarkemmin valvonnan painopisteiden toteutusta yksikössä valvontaohjelmakaudella.

[Kohdetyypit](#)

Terveysuojelun suunnitelmallisen valvonnan piiriin kuuluvat talousvettä toimittavien laitosten vedenottamot ja vedenjakelualueet, nuorten ja lasten kokoontumistilat, koulut ja oppilaitokset, julkiset majoitustilat, ihon käsittelyyn liittyvä toiminta, sosiaalihuollon järjestämien palveluiden tilat sekä liikunta ja virkistystoiminta mukaan lukien uimaveden valvonta.

Eri valvonnan kohdetyyppien määrät on lueteltu myöhemmin tekstissä olevassa taulukossa, johon on koottu myös suunnitellut tarkastusmäärät eri vuosille.

[Riskinarviointi ja tarkastustiheys](#)

Terveysuojelulain mukaiset valvontakohteet on tarkastettava riittävän usein ja siten, että terveyshaittaa mahdollisesti aiheuttavat tekijät ja olosuhteet havaitaan tarkastuksilla. Terveysuojelulain mukaiset säännölliset, suunnitelmallisen valvonnan kohteet on jaettu valtakunnallisessa valvontaohjelmassa kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella on määritetty valvontakohtetyypin yleinen tarkastustiheys. Tämä tarkastustiheys on lähtökohta, jos kohdekohtaista riskinarviointia ei ole vielä tehty.

Lappeenrannan seudun ympäristötoimi on uudistanut huoneistovalvonnan kohdekohtaisen riskinarvioinnin. Riskinarviointi on ollut käytössä v. 2025 ja malli on todettu toimivaksi. Riskinarviointi toteutetaan jokaisen tarkastuksen yhteydessä, jolloin määritellään tarkastusten tulosten perusteella seuraavan tarkastuksen ajankohta. Riskinarviointi on laadittu erityyppisille kohteille. Riskinarviointilomakkeella huomioidaan mm. kävijöiden/käyttäjien määrä tai oleskeluaika, mahdolliset käyttäjien riskiryhmät, kohteen toiminta-aika, edellisen tarkastuksen jälkeiset toimenpiteet, omavalvonta, varautuminen sekä VATI-lomakkeelta arvioitavia kohtia kuten tilat ja kalusteet., välineet ja laitteet, wc-tilat, mahdolliset pesu- ja saunatilat, ilmanvaihto ja sisäilman laatu, lämpötila ja veto, melu, radon, toiminnan haitat ympäristöön, siivous, jätteiden ja jätevesien käsittely, haitta- ja tuhoeläintorjunta, mahdollisen kaivon kunto ja talousveden laatu sekä käyttöveden lämpötila. Riskinarvioinnin tulos vaikuttaa kohteen valvontatiheyteen.

Talousvesivalvonnan kohteiden osalta yksikkökohtaista riskinarvioinnin mallia kehitettiin v. 2025 aikana. Valtakunnallista ohjeistus riskinarviointiin on tekeillä – ohjeistuksen valmistuttua

talousvesikohteiden osalta toimitaan sen mukaisesti. Toistaiseksi valvontaa suoritetaan pääosin valvontaohjelman mukaisilla tarkastustiheyksillä sekä seurataan näytetuloksia. Uimarantojen ja uima-allaskohteiden riskinarviointimalli valmistellaan valvontaohjelmakauden aikana. Tavoitteena on, että kaikille säännöllisesti valvottaville vesikohteille tehdään valvontaohjelmakaudella kohdekohtainen riskinarviointi. Periaatteet kohdekohtaisesta riskinarvioinnista kirjataan talousvettä toimittavien laitoksien, uima-altaiden ja uimarantojen osalta, merkitään kohdekohtainen riskinarviointi valvontatietoihin ja tarkistetaan, että Vatin tarkastustiheydet vastaavat riskinarviointia.

Uuden toiminnan ilmoituksen tai lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä käsittelijä tekee toiminnan alustavan riskinarvioinnin, jonka perusteella ensimmäisen suunnitelmallisen tarkastuksen ajankohta määräytyy. Pääsääntöisesti ensimmäinen tarkastus tehdään ilmoituksen käsittelyn jälkeen seuraavalla aikataululla, ellei erityistä syytä muuhun aikatauluun ole:

- Majoitusliikkeet: 6–12 kk (jos kohteella oma vedenotto, niin < 6 kk),
- Yleisölle avoin kuntosali tai muu liikuntatila: 6–12 kk
- Saunat: 3–6 kk
- Kylpylä, uimahalli, uimala: 1–3 kk (tarvittaessa < 1 kk)
- Uimaranta: seuraava uimakausi
- Päiväkoti, kerho, esiopetus, koulut, oppilaitokset: 3–6 kk
- Sosiaalihuollon toimintayksiköt: 3–6 kk
- Solarium, tatuointiliike, kauneushoitola: 6–12 kk
- muut huoneistot (esim. korjaamo tai yökerho asuinkerrostalon yhteydessä): tapauskohtaisesti

Ilmoituksen käsittelyn yhteydessä voidaan tehdä tarkastus tai ensimmäisen suunnitelmallisen tarkastuksen ajankohtaa voidaan aikaistaa, jos se arvion perusteella on tarpeen tai ilmoituksen tiedot arvion tekemiseen ovat puutteelliset.

[Ilmoitusvelvollisuus ja hyväksymismenettely](#)

Terveysturvallisuudessa on määritelty toiminnot, joista tulee tehdä terveysturvallisuusviranomaiselle ilmoitus tai hakemus. Lupa- ja valvontavirasto on antanut ilmoitusvelvollisuudesta ohjeistuksen: [Ilmoitusvelvollisuus - Lupa- ja valvontavirasto](#) Terveysturvallisuusviranomaisen antaa

ilmoituksen tekijälle todistuksen ilmoituksen vastaanottamisesta, käsittelee ilmoituksen , kirjaa kohteen valvontatietojärjestelmään ja tekee tarvittaessa tarkastuksen. Ilmoituksesta on tarvittaessa annettava tieto huoneiston sijaintipaikan rakennusvalvontaviranomaiselle. Jos ilmoitettu toiminta voi vaikuttaa elinympäristöön, terveydensuojeluviranomainen kuulee tarpeellisessa laajuudessa niitä, joihin vaikutukset voivat kohdistua. Majoitusliikettä koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon ilmoitetaan poliisille ja pelastusviranomaiselle.

Talousvettä toimittavan laitoksen tulee tehdä terveydensuojeluviranomaiselle hakemus ennen toimintansa aloittamista. Toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin hakemus on hyväksytty. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on lähetettävä hakemus lupa- ja valvontavirastolle, elinvoimakeskuselle ja niiden kuntien terveydensuojeluviranomaisille, joiden alueelle talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä tai joiden alueelta se ottaa vettä, ja varattava näille tilaisuus antaa hakemuksesta lausunto. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen nimeää hyväksymispäätöksessään talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualueet ja antaa hakijalle tarpeelliset määräykset. Terveydensuojeluviranomainen kirjaa kohteen tiedot valvontatietojärjestelmään.

Todistuksen tai päätöksen antamisen yhteydessä annetaan yleisesti toiminnanharjoittajalle samalla ohjausta ja neuvontaa.

Kotirauhan piiriin kuuluviin tiloihin perustettavasta terveydensuojelulain 13 pykälän mukaisesta ilmoitusvelvollisesta toiminnasta on myös tehtävä ilmoitus terveydensuojeluviranomaiselle. Toimintaa valvotaan suunnitelmallisesti asiakirjatarkastuksilla. Mikäli toiminnasta epäillään aiheutuvan vakavaa terveyshaittaa, kohteeseen voidaan kuitenkin tehdä tarkastuskäynti.

Tarkastus

Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Tarkastus suoritetaan pääasiassa aistinvaraisin menetelmin ja tarvittaessa voidaan tehdä mittauksia tai ottaa näytteitä. Tarkastukset tehdään pääsääntöisesti toiminnanharjoittajan kanssa ennalta sovittuna aikana ja niissä käytetään valvontatietojärjestelmä VATIn tarkastuslomakkeita. Tarkastukset voivat olla myös asiakirjatarkastuksia.

Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus. Tarvittaessa terveyshaitan estämiseksi ja tilanteen korjaamiseksi annetaan terveydensuojelulain nojalla ohjeita, toimenpidekehotuksia tai määräyksiä. Terveydensuojelulain nojalla terveydensuojeluviranomaisella on oikeus lain mukaisten tehtävien suorittamiseksi tehdä tai teettää tarkastuksia ja niihin liittyviä tutkimuksia. Jälkitarkastuksilla valvotaan, että valvontakäynnillä sovitut toimenpiteet ja korjaukset on suoritettu.

Moniin terveydensuojeluvalvonnan kohteisiin kohdistuu myös muiden viranomaisten suorittamaa valvontaa. Valvontatoiminnan kehittämiseksi ja viranomaisyhteistyön tehostamiseksi tehdään yhteistarkastuksia aina kun se on tarkoituksenmukaista.

Suunnitelmallisessa valvonnassa voidaan käyttää myös muita valvontakeinoja kuin tarkastuksia. Muut valvontakeinot tukevat valvonnan kokonaisuutta ja auttavat edistämään terveydensuojelun tavoitteita. Valvontayksikössä on toteutettu valvonnan suuntaamista esikyselyiden avulla. Uusien valvontamenetelmien työstämistä jatketaan valvontaohjelmakaudella laajentamalla ja kehittämällä vastaavan itsearviointilomakkeen käyttöä.

[Terveydensuojelulain mukaisen tarkastuksen sisältö](#)

Kaikissa terveydensuojelun suunnitelmallisissa tarkastuksissa tarkastetaan soveltuvin osin yleensä seuraavat seikat:

- Kohteen perustiedot, toiminnan laatu ja laajuus
- Vastaako toiminta siitä tehtyä hakemusta/ilmoitusta ja tehtyä päätöstä
- Onko aikaisemmillä tarkastuksilla havaitut epäkohdat korjattu
- Yleinen siisteys, tilojen ja rakenteiden kunto ja ylläpito
- Tilojen soveltuminen käyttötarkoitukseen
- Jätehuolto, tuhoeläinten torjunta ja muut mahdolliset alueen asukkaisiin kohdistuvat vaikutukset

Näiden lisäksi tarkastetaan kohdetyypin mukaan seuraavia seikkoja:

Kohdetyyppi	Suunnitelmallisen tarkastuksen sisältö

<p>Terveydensuojelulain 18 §:n ja 18 a §:n mukainen talousvettä toimittava laitos, talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/205)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Riskinarviointi ja riskienhallinta • Valvontatutkimusohjelmien ajantasaisuus, näytteenotto ja talousveden laatu • Laitoksen omavalvonta ja laitostoiminta: ohjeistus, tiedotus, vedenlaadun valvonta, huoltosuunnitelmat • Raakaveden hankinta • Vesilaitoksen/vedenottamoiden ja niiden lähiympäristön tarkastus • Vedenkäsittelylaitokset: käyttö ja valvonta, vedenkäsittelyprosessit, desinfiointivalmius laitoksella, häiriötilannesuunnitelmat ja varautuminen • Vesisäiliöt/vesitornit • Talousvesiverkosto: materiaalit, toiminta ja työmenetelmät, ulkopuoliset toimijat • Väliaikainen vedenjakelu
<p>Terveydensuojelulain 18 §:n ja 18 a §:n mukainen talousvettä toimittava laitos, joka toimittaa käytettäväksi vähemmän kuin 10 kuutiometriä päivässä tai alle 50 henkilön tarpeisiin; talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Riskinarviointi ja riskienhallinta • Laitoksen omavalvonta ja laitostoiminta: ohjeistus, tiedotus, vedenlaadun valvonta, huoltosuunnitelmat • Raakaveden hankinta • Vesilaitoksen/vedenottamoiden ja niiden lähiympäristön tarkastus • Vedenkäsittelylaitokset: käyttö ja valvonta, vedenkäsittelyprosessit, desinfiointivalmius laitoksella, häiriötilannesuunnitelmat ja varautuminen • Vesisäiliöt/vesitornit • Talousvesiverkosto: materiaalit, toiminta ja työmenetelmät, ulkopuoliset toimijat • Väliaikainen vedenjakelu

<p>Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot (lasten- ja nuorten kohteet: kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoitosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälä- ja saunatilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta) • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön
<p>Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset (esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, muut koulut ja oppilaitokset, korkeakoulu ja muu aikuiskoulutus)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ: Kohteen nykytila, omavalvonta ja sen kattavuus, siivoussuunnitelma ja laadun tarkkailu, tekstiilihuollon ohjeistus, kiinteistön huolto- /ylläpitosuunnitelmat, henkilökunnan ohjeet, sidosryhmäyhteistyö ja viestintä. • Tilojen soveltuvuus ja käytettävyys: Tilojen mitoitus, tilojen soveltuvuus, materiaalit ja käyttö • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, lämpötila, kosteus, valaistus, melu, hajut, sisäilman laatu (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta), muut olosuhteet (mm. tärinä) • Wc-tilat: Riittävyys, asianmukaisuus ja käytettävyys • Pesu- ja pukeutumistilat • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta

	<ul style="list-style-type: none"> • Puhtaanapito: Siivoustilat, siivousvälineet, siivouksen laatu • Tekstiili ja vaatehuolto: Tilat, hygieeninen laatu, lelujen yms. puhdistus • Varasto- ja säilytystilat: Kemikaalien käsittely ja säilytys • Jätehuolto ja vahinkoeläimet: Tilat ja toiminta • Talousvesi- ja käyttövesi: Talousveden laatu (kiinteistön omat vesilaitteet), Lämpötilat • Ulkoalueet • (Oppilaitosten tarkastukset tehdään pääasiassa monialaisina terveellinen-, turvallinen- ja hyvinvoivaoppilaitos) • Tupakointikiellon valvonta (tupakkalaki)
<p>Majoitustoiminta, majoitushuoneistot (hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat jne.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoitosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto, sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälä- ja saunatilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta) • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön

<p>Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset (kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito, solarium)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus sekä huolto/hoitosuunnitelmat • Tilojen ja kalustojen kunto sekä riittävyys: Käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälätilat ja saunatilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilman laatu (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta), melu, lämpötila, muut olosuhteet • Tilojen, pintojen, ja välineiden/laitteiden puhtaus: tilojen yleinen siisteys ja puhtaus, työvälineiden ja laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: henkilökunnan toiminta • Siivous ja siivoustilat: Siivousvälineet ja tilat, tekstiilihuolto • Talousvesi ja käyttövesi: talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet: jätevedet ja jätteet, vahinko- ja tuloeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön
<p>Sosiaalihuollon palvelut (lasten päiväkodit, lastenkodit, lastensuojeluyksiköt, vanhainkodit ja muut sosiaalialan yksiköt)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta ja ennaltaehkäisevä työ: Kohteen nykytila, omavalvonta ja sen kattavuus, siivoussuunnitelma ja laadun tarkkailu, tekstiilihuollon ohjeistus, kiinteistön huolto- /ylläpitosuunnitelmat, henkilökunnan ohjeet, sidosryhmäyhteistyö ja viestintä. • Tilojen soveltuvuus ja käytettävyys: Tilojen mitoitus, tilojen soveltuvuus, materiaalit ja käyttö • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, lämpötila, kosteus, valaistus, melu, hajut, sisäilman laatu (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta), muut olosuhteet (mm. tärinä) • Wc-tilat: Riittävyys, asianmukaisuus ja käytettävyys • Pesu- ja pukeutumistilat

	<ul style="list-style-type: none"> • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Puhtaanapito: Siivoustilat, siivousvälineet, siivouksen laatu • Tekstiili ja vaatehuolto: Tilat, hygieeninen laatu, lelujen yms. puhdistus • Varasto- ja säilytystilat • Jätehuolto ja vahinkoeläimet: Tilat ja toiminta • Talousvesi- ja käyttövesi: Talousveden laatu (kiinteistön omat vesilaitteet), Lämpötilat • Ulkoalueet
<p>Yleiset uimarannat ja pienet yleiset uimarannat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uimavesiprofiili (EU-rannat), uimaveden laatu, uimarannan toimintaympäristö, varautuminen • Uimarannan siisteys, kunto ja jätehuolto: uimarannan yleinen siisteys ja ylläpito, haittaeläimet (linnut) • Käymälä-, peseytymis- ja pukeutumistilat sekä saunatilat • Tiedottaminen yleisölle: ilmoitustaulut/ohjetaulut, tiedot ja ohjeistus, kieltomerkit • Tupakkalain mukainen tupakointikiellon valvonta (EU-rannat)
<p>Yleiset altaat (uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valvontatutkimusohjelma ja sen toteutuminen, näytteenotto-suunnitelma, allasveden laatu • Omavalvonta: käyttötarkkailu, huoltosuunnitelmat, häiriötillannesuunnitelma, tiedotus, ovatko vedenlaatutulokset asiakkaiden nähtävillä • Henkilökunnan toiminta ja koulutus • Puku- pesu- ja wc-tilat: hygieenisuus, käyttäjien ohjeistus • Allastilat: hygieenisuus, käyttäjien ohjeistus • Oheistilat

	<ul style="list-style-type: none"> • Siivous ja siivoustilat • Ilmanvaihto
<p>Yleiset saunat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoitosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto, sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälätilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön
<p>Yleiset liikuntatilat (urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omavalvonta: Toimintaohjeistus, sekä huolto/hoitosuunnitelmat • Tilojen ja kalusteiden kunto, sekä riittävyys: käyttökelpoisuus ja asianmukaisuus, kalusteiden ja laitteiden terveydelliset vaatimukset, käymälä- ja saunatilat • Tilojen terveydelliset olosuhteet: Ilmanvaihto, kosteus ja sisäilmanlaatu, melu, lämpötila, muut olosuhteet (mm. selvitys sisäilman radonpitoisuudesta) • Tilojen, pintojen ja välineiden/laitteiden puhtaus • Toiminnan hygieenisuus: Henkilökunnan toiminta • Siivous- ja siivoustilat, tekstiilihuolto

	<ul style="list-style-type: none"> • Talousveden laatu (jos oma kaivo ym.) ja kaivon kunto, lämpötilat • Jätevedet, jätteet ja vahinkoeläimet • Toiminnan haitat ympäristöön
--	---

[Suunnitellut tarkastukset 2025-2028, päivitys v. 2026](#)

Vuodelle 2026 on suunniteltu 177 kpl suunnitelmallisen valvonnan tarkastusta. Tämän lisäksi on arvioitu tehtävän uusinta- ja ensimmäisiä tarkastuksia 10 % tarkastusmäärästä eli noin 18 tarkastusta.

Tarkastukset kohdentuvat pääpiirteissään seuraavasti:

Kohdetyyppi	Kohteiden lukumäärä	Suunnitellut tarkastukset (kpl)			
		2025	2026	2027	2028
Päiväkodit, esiopetus, peruskoulut, lukiot	121	45	40	38	41
Muu koulutus	21	4	11	2	2
Hoitolaitokset, lastenkodit	53	19	16	17	17
Lasten ja nuorten kohteet, leikki- ja muu päivätoiminta	42	6	7	7	8
Majoitustoiminta	61	10	7	3	5
Kauneushoitolat, liikuntatilat, yleiset saunat	116	30	27	8	30
Yleiset altaat	12	5	4	5	4
Uimarannat	23	23	23	23	23
Vesilaitokset	36	37	42	39	39
Yhteensä	487	179	177	142	169

Suunnitelmallisen tarkastustoiminnan tarkka kohdentuminen ja tarkastustiheys selviävät käytössä olevasta kohdekohtaisesta tarkastussuunnitelmasta. Tarkastussuunnitelmaa päivitetään vuosittain. Tarkastussuunnitelma on saatavissa ympäristötoimesta.

Mahdollinen terveydenhuoltolain muutos voi vaikuttaa oppilaitosten ja esikoulujen suunnitelmallisten tarkastusten toteutukseen vuonna 2026.

[Valvontahankkeet](#)

Valvontaohjelmakauden eri vuosille voidaan suunnitella erilaisia valvontahankkeita tavanomaisen suunnitelmallisen valvonnan lisäksi. Valvontahankkeet pohjautuvat valvonnassa tehtyihin havaintoihin: todettuihin puutteisiin toiminnanharjoittajien osaamisessa tai käytännöissä sekä tarpeisiin saada lisätietoa valvonnan käyttöön. Kullekin vuodelle suunnitellut valvontahankkeet kuvaillaan päivittyvässä painopistetaulukossa.

Vuodelle 2025 oli suunniteltu toteutettavaksi kaivoprojekti, jonka kohteena ovat julkiset ja kaupalliset huoneistot, joilla on oma kaivo. Projekti siirtyy toteutettavaksi vuodelle 2026. Tarkempi kohdevalinta toteutetaan valvontayksikössä, kohteiksi valitaan sellaisia, joiden kaivoa ei ole aiemmin tarkastettu tai tarkastuksesta on kulunut useita vuosia. Mikäli talousveden laatua ei ole kohteessa tutkittu, otetaan samalla käynnillä talousvedestä näyte. Toiminnanharjoittaja maksaa vesinäytteen tutkimukset.

Vuodelle 2027 suunnitellaan valvontahankkeeksi lämpötilojen mittausta riskiryhmien valvontakohteissa mahdollisen pitkittyneen hellejakson aikana.

[Näytteenotto ja tutkiminen](#)

Terveystieteiden sektorilla näytteenotolla ja näytteiden tutkimisella on merkittävä rooli etenkin talous-, uima- ja allasvesien valvonnassa.

Vesilaitosten talousveden viranomaisnäytteitä otetaan kunkin laitoksen valvontatutkimusohjelman mukaisesti (STM:n asetuksien 401/2001 ja 461/2000 mukaiset kohteet).

Yleisten uimarantojen veden laatua valvotaan ottamalla näytteitä uimakauden aikana STM:n asetuksien (177/2008) ja (354/2008) mukaisesti.

Talviuintipaikoilta otetaan näytteitä tarvittaessa.

Talous- ja uimavedestä arvioidaan otettavan viranomaisnäytteitä seuraavasti:

- Uimarannat 75 näytettä vuosittain
- Uima-altaat 230 näytettä vuosittain
- Talousvesinäytteet (vesilaitokset) 140 näytettä vuosittain

Uima-allasvesiä valvotaan terveydensuojelulain ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (315/2002) sekä kullekin kohteelle laaditun valvontatutkimusohjelman mukaan.

Näytteenottosuunnitelmien mukaisten näytteiden lisäksi voidaan ottaa lisänäytteitä mahdollisten terveyshaittaepäilyjen selvittämiseksi.

Vesinäytteiden ohella terveydensuojeluvalvonnan kohteista voidaan ottaa puhtausnäytteitä, sisäilman laadun arviointiin tarvittavia näytteitä, materiaalinäytteitä jne. Jotkut näistä näytteistä voivat liittyä suunnitelmalliseen valvontaan, mutta suurin osa on akuuttia valvontaa.

Terveydensuojeluvalvonnan näytteet voivat olla joko valvontahenkilöstön, toiminnanharjoittajan itse tai hyväksytyn asiantuntijan jonkin velvoitteen myötä ottamia näytteitä. Talous- ja uimavesinäytteiden oton voi Valviran ohjeistuksen mukaan suorittaa myös muukin kuin terveydensuojeluviranomainen. Näytteenottajan on kuitenkin tunnettava vesinäytteenottoon liittyvät yleiset periaatteet ja valvontaviranomaisen on varmistettava näytteiden ottajan pätevyys. Suositeltavinta olisi, että näytteenottajalla on ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointi, mutta myös voimassa oleva vesityökortti, riittävä kokemus alan näytteenotosta sekä perehdytys sertifiointin suorittaneen henkilön toimesta voidaan katsoa riittäväksi. Kunkin kohteen vastuutarkastaja varmistaa näytteenottajien pätevyyden.

Tulosten arviointi on osa näytteiden avulla tehtävää kohteen laadun arviointia. Siinä huomioidaan tulosten vaatimusten ja tavoitteiden mukaisuus. Arviointi saattaa johtaa joskus uusintänäytteisiin, jotka sisältyvät niiltä osin suunnitelmalliseen näytteenottoon.

Näytteenoton lisäksi kohteissa voi olla tarpeen suorittaa mittauksia. Näistä tavallisimmin suoritetaan lämpötilan mittauksia. Myös valaistuksen riittävyttä tai melun terveyshaittaa arvioidaan alustavasti tarkastuksen yhteydessä mittaamalla. Tarvittaessa voidaan mittauksen perusteella velvoittaa toiminnanharjoittaja teettämään asiantuntijan suorittama mittaus.

[Terveydensuojelulain mukainen suunnitelman ulkopuolinen valvonta](#)

Terveydensuojelun valvonnasta merkittävä osa on suunnitelman ulkopuolista valvontaa. Monipuolisella valvonnalla ennaltaehkäistään terveyshaittoja esimerkiksi ohjauksen, neuvonnan, lausuntojen ja sidosryhmäyhteistyön kautta.

Terveydensuojeluun käytettävän työajan osalta merkittävimpiä näistä suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolisista tehtävistä ovat:

- ilmoitusten ja hakemuksien käsittely
- uusien toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten ohjaus ja neuvonta
- Yhteydenottojen ja terveyshaittaepäilyjen perusteella tehtävä valvonta. Erityisesti sisäilmaan/asumisterveyteen liittyvät ongelmat vievät runsaasti työaika. Asumisterveyden valvonnassa viranomaisyhteistyön tärkeys on korostunut. Valvonnan kohteena on enenevässä määrin mm. moniongelmaisia rakennuksia tai muista asumisterveyteen liittyvistä yhteydenotoista poikkeavia siivottomuustapauksia.

Julkisten tilojen sisäilmaongelmien selvittely vaatii enää harvoin varsinaisia viranomais-toimenpiteitä, haasteiden ratkomisen ja eri toimijoiden yhteistyö on kehittynyt huomattavasti vuosien mittaan. Terveydensuojeluviranomaisen osallistuminen sisäilmatyöryhmien toimintaan on kuitenkin edelleen tarpeellinen.

Valvontakohteisiin liittyy myös muita yhteydenottoja, joiden perusteella voi olla syytä epäillä terveyshaittaa. Erilaiset ympäristöhygieniaan liittyneet yhteydenotot ovat lisääntyneet viime vuosina: näiden ratkomisen edellyttää resurssia tarkastuksiin, neuvontaan ja yhteistyöhön muiden viranomaisten kanssa.

- Muille viranomaisille annettavat lausunnot ja sidosryhmäyhteistyö. Ympäristöstä aiheutuvia terveyshaittoja arvioidaan lausunnoissa, joita annetaan esim. kaavoitukseen, ympäristölupiin sekä erilaisiin rakennushankkeisiin liittyen. Samoin sidosryhmien kanssa käytävissä neuvotteluissa edistetään elinympäristön terveellisyyttä ja toimitaan terveydensuojeluasioiden asiantuntijana, neuvojana ja ohjaajana. Valvontayksiköllä on

edustus hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tähtäävässä maakunnallisessa HYTE-johtoryhmässä ja Lappeenrannan kaupungin hyte-työryhmässä.

- Häiriötilanteisiin varautuminen ja toimenpiteet häiriötilanteissa. Häiriötilanteiden harjoittelu, suunnitelmien ylläpito ja niiden yhteensovittaminen sidosryhmien kanssa. Tarkastukset, näytteenotto, viestintä ja muut toimenpiteet häiriötilanteissa.

Terveydensuojelun mukaiseen valvontaan käytetyn työajan jakautuminen ja voimavarojen riittävyys

Oheisessa taulukossa on arvioitu terveydensuojelun valvontaan käytettävän työajan jakautumista v. 2026:

TEHTÄVÄT	Työajan käyttö
Suunnitelman ulkopuolinen valvonta <ul style="list-style-type: none"> • uudet huoneistot • toimijan vaihtumiset • yhteydenottojen johdosta tehtävät tarkastukset • asumisterveys ja sisäilma • ruumiinkuljetusten valvonta • laivatarkastukset • ympäristöhygienian tehtävät • lausunnot muille viranomaisille mm. lausunnot ympäristöluvista, ympäristövaikutusarvioinneista, kaavaluonnoksista, rakennusluvista 	3,9 htv
Suunnitelmallinen valvonta <ul style="list-style-type: none"> • tarkastukset, niihin valmistautuminen ja tarkastuskertomuksen kirjoittaminen • näytteenotto (tulosten tarkastaminen) • suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksiin kuuluva matka-aika • valvontasuunnitelmat, riskinarviointi, näytteenottosuunnitelmat • huomioitu myös tarve uusintatarkastuksille (n. 10 %) 	2,2 htv
Hallinnollinen työ ja valvontaa tukeva työ <ul style="list-style-type: none"> • VATIn kehitystyöryhmätyö • valvonnan suunnittelu • laadunhallinnan tehtävät • tietojenkeruu ja raportointi 	2,0 htpv

<ul style="list-style-type: none"> • lainsäädäntöön, keskusviranomaisen tiedotteisiin ja ajankohtaiskirjeisiin tutustuminen • kouluttautuminen • kuntayhteistyö ja yhteistoiminnan kehittäminen • valvontakohteiden tietojen ylläpito • omat www-sivu, PTV ja tiedottaminen • sisäiset ja ulkoiset palaverit • neuvonta 	
YHTEENSÄ	8,1 htv

Terveydensuojelun valvonnan valvontatarve on n. 8,1 henkilötyövuotta (htv), tarve riippuu pitkälti ns. akuuttien tehtävien määrästä ja laadusta. Terveydensuojeluun on käytettävissä n. 6,7 htv. Tarvittaessa valvontaa priorisoidaan.